

Alexander Brenneis:

**DAS PARLAMETARISCHE SYSTEM
IN SLOWENIEN UND ÖSTERREICH
IM VERGLEICH**

Graz: Leykam, 2009. 207 stran.

Recenzovaná práce se zabývá srovnáním slovinského a rakouského parlamentarismu. Autor kombinuje ve svém pojetí tématu přístupy srovnávací politologie a ústavního práva. Předem budiž řečeno, že ústavněprávní interpretace převažují nad striktně politologickým pohledem, jak je ostatně vidět již ze samotného pojetí role parlamentu v soudobých demokraciích na straně 18: „*středobod politického systému všech zastupitelských demokracií*“. Komparativní politologové vědí, že tak jednoduché to není. Čteme-li však dále, vidíme, že Brenneis vnímá parlament především jako orgán normotvorby, což již v případě parlamentních demokracií jako Rakousko a Slovinsko můžeme označit jako logické a oprávněné tvrzení. Práce tedy vychází primárně z ústavněprávní komparativistiky, o tom svědčí ostatně velmi solidní soubor konzultované sekundární literatury, zejména německojazyčné provenience. Není se ostatně čemu divit, práce vznikla v prostředí štyrskohradecké právnické fakulty a byla vydána jako 63. svazek řady Štyrskohradeckých právnických studií. Autor však demonstruje i solidní znalosti na půdě srovnávací politologie (nejčastěji pracuje s autory jako Nohlen, Sartori, Lijphart či Pelinka), a proto je recenzovaná publikace zajímavým textem i pro politology, neboť slouží jako velmi solidní přehled ústavněprávních základů rakouské a slovinské politiky s určitým analytickým a komparativním přesahem.

Sympatický je i autorův cíl přispět svým textem ke vzájemnému poznání těchto dvou národů žijících ve středoevropském prostoru. Tento akcent by byl zvláště prospěšný

v českém prostředí, jehož srovnávací politologové, zdá se, mnohdy na tento „přirozený rámec“ svých výzkumů zapominají.

Text samotný je přehledný a jasně strukturovaný. Velmi dobře a z hlediska stylu úsporně je pojata kapitola, která představuje historický kontext vývoje rakouské a slovinské demokracie a zejména parlamentarismu a ukazuje společné kořeny před rokem 1918 i následující vývoj. Druhá kapitola se zabývá základními rysy rakouského a slovinského politického systému, zejména pak strukturou a funkcemi legislativních těles v obou zemích. Oceňuji, že autor nevynechal ani seznámení s poměrně bizarním trikamerálním parlamentem Slovinska podle ústavy z roku 1974 (strany 37–38 práce). Ostatně, pozůstatky tohoto uspořádání lze nalézt i ve složení způsobu volby členů slovinské Státní rady dodnes. Autor dobře vykreslil i zajímavou podobnost Rakouska a Slovinska jako fakticky nevyvážených bikameralismů.

Třetí kapitola srovnává Národní radu Rakouska a Státní shromáždění Slovinska, pozornost je věnována volebnímu systému, kompetencím a postavení v politickém systému jako celku, vnitřní organizaci komor a způsobům práce. Na stranách 54–56 poskytuje autor zajímavé srovnávací i funkcionální argumenty, proč je slovinská dolní komora složena z příliš málo poslanců. Za zbytečný lze naopak považovat exkurs na stranách 57–60 o tom, co jsou všeobecné, rovné, přímé, svobodné a tajné volby. Škoda také, že autor neanalyzoval hlouběji účinky volebního systému v obou případech. Právě zde se patrně nejzřetelněji ukazují vypovídací limity preferovaného ústavněprávního přístupu. Otázkou také je, zda lze relativně slabší roli opozice v Rakousku skutečně připisovat pozůstatkům monarchie v rakouské ústavě (strana 106). Já bych spíše vsadil na poválečnou tradici rakouské konsociační demokracie.

V dalších kapitolách pak autor věnuje pozornost srovnávání horních komor (Spol-

kové rady a Státní rady), opět se soustředí na způsob jejich naplňování, jejich vnitřní organizaci a působení v rámci politického systému. Na stranách 108–111 je zajímavý exkurs do historie a současnosti těch evropských druhých komor, jež zastupují korporativistický princip. Autor se následně zabývá i srovnáním zákonodárného procesu, prvky přímé demokracie (velmi zajímavý je zejména rozbor častého užívání referend ve slovinské politice) a rolí politických stran a stranickými systémy. Zejména v této části knihy dostává text a přístup konečně spíše politologický než ústavněprávní rozměr.

Pramennou základnu autorovi poskytly opět především příslušné zákony, jedací řády a další relevantní normy. V jistém slova smyslu však právě proto komparativní analýza ustrnuje někdy „na povrchu“, plastičtější obraz činnosti obou parlamentů by byl jistě vytvořen spíše větším zapojením politologicky orientovaných tázání a analýz. I tak však autor poskytuje čtenářům k přemýšlení zajímavé úvahy a náměty k politologickému bádání, jako například pokles role parlamentů ve srovnání s rolí exekutivy, role zájmových skupin v současných neokorporativních systémech organizovaných zájmů, jimiž Rakousko i Slovinsko bezesporu jsou, atd.

Práce jako celek představuje cenný příspěvek ke komparaci střeoevropských parlamentních demokracií.

Vít Hloušek

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity

Simon Hix:

WHAT'S WRONG WITH THE EU AND HOW TO FIX IT

Cambridge: Polity Press, 2008.
228 stran.

Andrew Moravcsik po přečtení poslední Hixovy knihy prohlásil, že by si ji měl přečíst každý, kdo se vážně zajímá o ústavní budoucnost a politickou legitimitu Evropy. Po jejím přečtení bych rozšířila doporučený okruh čtenářů na všechny, kteří se zajímají o svou budoucnost v soudobé společnosti a globalizovaném světě. Statí a úvah na téma demokratického deficitu, nedostatku politické legitimacy či budoucnosti Evropské unie obecně již byly napsány stovky. Hixova práce však z této dlouhé řady v mnohém vyčnívá. Za prvé, Hix se neomezuje pouze na popis stávající situace a analýzu nejpalčivějších problémů. Naopak, pídí se po jejich příčinách a důsledcích, hledá možná východiska a nabízí varianty řešení. Za druhé, své domněnky a hypotézy pečlivě dokládá jednak svou praktickou osobní zkušeností¹ a jednak množstvím přehledně nasbíraných exaktních dat a průzkumů. A za třetí, a to se vztahuje zejména k rozšířenému množství potenciálních čtenářů, se kniha díky Hixovu populárnímu stylu čte více jako románový bestseller než jako politologická literatura. Demonstrací tohoto jazykového umu, který je u vědce Hixova formátu ojedinělý, je již název knihy, ježto sám o sobě bezesporu naláká řadu čtenářů.

Cílem Hixovy práce je, jak vyplývá právě z jejího názvu, přijít na to, co je v Evropské unii špatně a jak tyto chyby odstranit. Autor uvádí řešení, která jsou často zmiňována a diskutována jak na národní úrovni, tak mezi představiteli evropských institucí či představiteli vědeckých ústavů a think-tanků – začínaje nicneděláním a vírou v konzervaci